

Grönstrukturutredning för **Program för del av Evenemangsområdet**

Lisa Lindgren, Maja Moberg & Therese Montelius
Exploateringsförvaltningen
2024-03-07

Sammanfattning

Den övergripande strategin för grönstrukturen i programskedet är att säkra tillräckliga förutsättningar för att nå målbilden om en utvecklad stadsdelspark och ett ekologiskt och rekreativt blågrönt stråk längs Mölndalsån. Strategin syftar också till att synliggöra och koppla samman de gröna strukturerna i området på ett tydligare sätt, och framförallt stärka sambandet mellan park och grönstråk.

Vad finns och vad behövs?

Nyttja

- **Burgårdsparken som stadsdelspark och bostadsnära park**
- **Mölndalsåns blågröna stråk som rekreativ struktur**

Värna

- **Mölndalsåns befintliga blågröna stråk med uppvuxen vegetation**
- **Mycket gamla träd och befintlig vegetation i Burgårdsparken**
- **Befintliga gröna ytor i området**
- **Landskapselement i parkens höjdryggar kontra det flackare årummet**

Utveckla

- **Entréer till och identitetsskapande värden i Burgårdsparken**
- **Platsbildningar och vistelsekvaliteter längs åstråket utmed Mölndalsån**
- **Kopplingar och stråk inom programområdet**

Tillskapa

- **1st stadsdelslekplats i anslutning till Burgårdsparken**
- **Grön koppling från Blekeallén till Skånegatan**
- **Offentlig friyta i form av torg och platser inom gatustrukturen**

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Utredningens syfte	4
Utredningens innehåll	4
Övergripande grönstruktur	6
Programområdets sammanhang	7
Stadsdelens grönstruktur	7
Koppling till strategiska dokument	8
Planområdets grönstruktur	12
Befintlig grönstruktur	12
Offentlig friyta	13
Naturvärden och biotopskydd	17
Planprogrammets påverkan	18
Programmets innehåll och syfte	18
Programförslagets påverkan på grönstrukturen	19
Offentlig friyta	23
Naturvärden och biotopskydd	24
Förslag på strategi	26
Nyttja	29
Värna	29
Utveckla	29
Tillskapa	29
Ytterligare utredningar	30
Bilaga: Planeringsförutsättningar	32

Bakgrund

Utredningens syfte

Grönstrukturutredningen är en områdesspecifik utredning inom program eller planarbete. Syftet med utredningen är att så tidigt som möjligt i planeringsprocessen sammanställa befintliga värden, brister, behov och möjligheter kopplat till grönstrukturen och den tänkta förändringen i det aktuella området. Detta för att informationen ska kunna komma in i rätt skede och kunna hanteras inom ramen för planprocessen. Utredningen berör framförallt mark planlagd eller förvaltd som allmän plats park eller allmän plats natur.

Utgångspunkten i utredningen är de mål och strategier för grönstrukturen och dess värden som finns beskrivna i *Göteborgs grönplan* (2022), *Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser* (2019) och *Översiktsplan för Göteborg* (2022).

Grönstrukturutredningen ska:

- Beskriva grönstrukturens kvaliteter och brister inom det aktuella området utifrån Stadens eller förvaltningens mål och riktvärden i styrande dokument.
- Analysera hur föreslagen planering kan komma att påverka befintlig grönstruktur i det aktuella området.
- Ringa in om det finns behov att utveckla grönstrukturen – och om möjligt ange en strategi för detta – i det aktuella området för att Stadens eller förvaltningens mål ska uppnås.

Utredningens innehåll

I utredningen görs en beskrivning av grönstrukturens befintliga värden – både sociala och ekologiska – och dess roll i den gröna infrastrukturen. Fokus för analyserna i utredningen är dock de sociala värdena. Befintliga ekologiska värden beskrivs utifrån rådande kunskapsläge och där det finns särskilt behov av fördjupad kunskap beskrivs det.

I grönstrukturutredningen analyseras vidare andelen offentlig friyta i det aktuella området. Andel offentlig friyta är en indikator som

mäter ett områdes kapacitet för förtätning på ett sätt som även ger förutsättningar för att bevara och utveckla ekologiska och sociala värden. Rekommendationen om minst 15% offentlig friyta är en inriktning för Göteborgs stad enligt översiktsplanen och en av indikatorerna i stadsbyggnadsförvaltningens verktyg för arbete med god gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadskontoret, 2021). Siffran används som utgångspunkt i analysen för friytetillgång.

För att säkerställa att park- och naturområden finns nära göteborgare och besökare finns riktvärden kopplat till bostadsnära park eller naturområde samt stadsdelspark. Dessa är beskrivna i Göteborgs grönplan (2022) och Översiktsplan för Göteborg (2022). Hur väl riktvärdena uppnås i det aktuella området beskrivs i en närbarhetsanalys. I analysen finns även en fördjupning som beskriver hur stor del av park- och naturområdena som är tillgängliga eller delvis tillgängliga för att ge en bild av dess användbarhet idag.

För att i planeringen lägga särskilt fokus på barnperspektivet finns Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (2019), idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen, som sätter barnen i fokus. Med utgångspunkt i dess riktvärden görs en närbarhetsanalys av lekplatserna i det aktuella området.

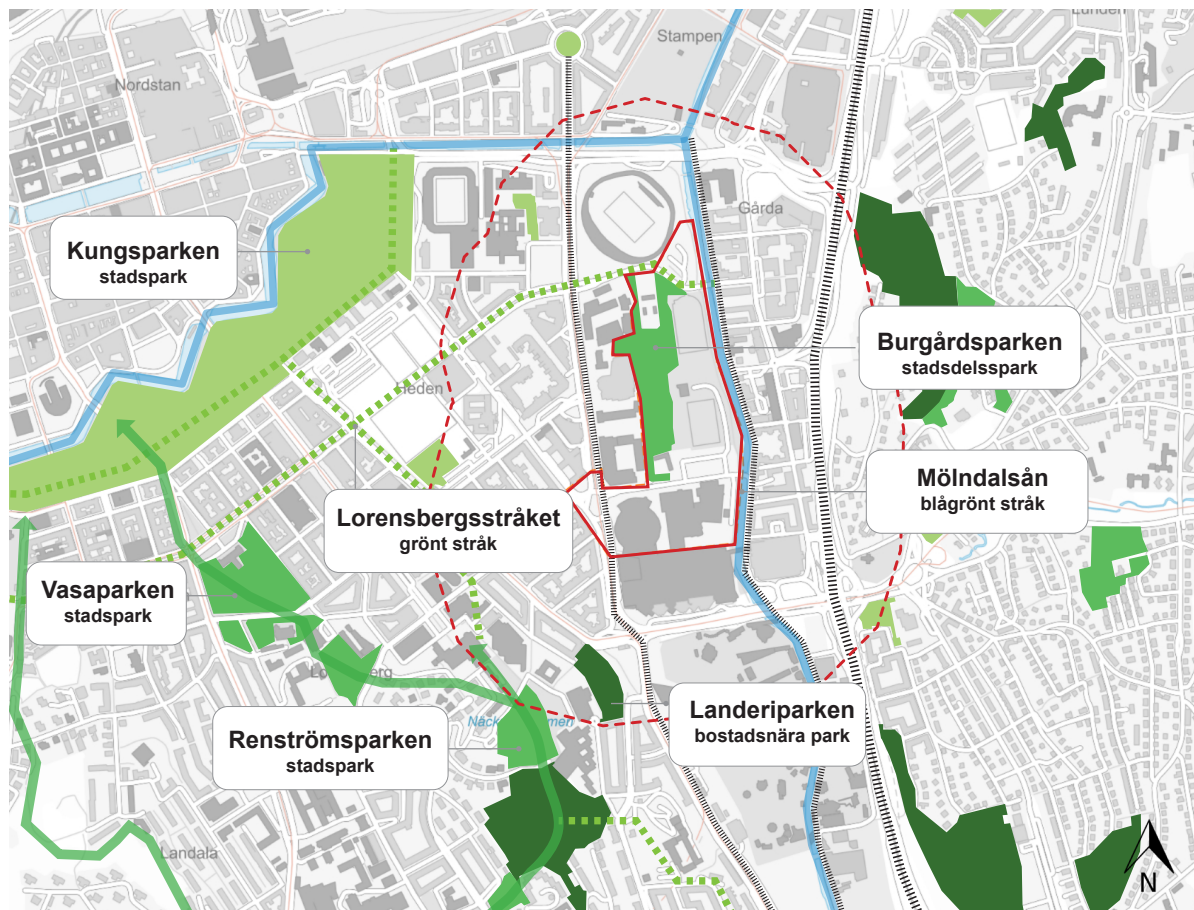
Förutom ovan nämnda analyser redogör grönstrukturutredningen även för behov och potential i den sammanhängande grönstrukturen genom åtgärder i det aktuella området. Det kan handla om vilka gröna eller blågröna stråk som är viktiga att värna eller kopplingar som det finns behov av att utveckla.

Med utgångspunkt i den befintliga situationen och analyserna bedöms planförslagets påverkan på grönstrukturen. Bedömningen mynnar (i de fall vi ser det möjligt att hantera det inom ramen för programmet/planen) i förslag för strategi för det aktuella området.

Läs mer om dokumenten och de riktvärden som är underlag för analyserna i bilagan sist i utredningen.

Övergripande grönstruktur

Nulägesbeskrivning

Kartbild över befintlig grönstruktur inom programområdet och dess närliggande stadsdelar. Till kategori 1,2 och 3 räknas ytor med en yttorlek om minst 0,2 ha och en bredd om min 45 m i åtminstone halva ytan. Kategori 1,2 och 3 ligger på mark som ägs av staden och förvaltas av Stadsmiljöförvaltningen.

Legend

	Kategori 1: Grönområde där i stort sett hela ytan har förutsättning att göras tillgänglig.		Blågrönt stråk utpekad i ÖP
	Kategori 2: Grönområde som i delar har förutsättningar för tillgänglighet men i andra delar är otillgängligt.		Grönt stråk utpekad i ÖP
	Kategori 3: Grönområden med begränsad tillgänglighet, där mindre delar bedöms kunna göras mer tillgängliga.		Grön koppling
	Torg och kaj (icke trafikall yta)		Barriär
	Övrigt grönområde, även privat mark		Utredningsområde

Programområdets sammanhang

Programområdet ligger inom stadsdelen Heden i den östra delen av Göteborgs centrum. Området avgränsas av Mölndalsån i öster, Svenska mässan i söder, Skånegatan och Burgårdsparkens västra gräns i väster och Katrinelunds landeri samt Levgrensvägen i norr. Området omfattar idrottsarenan Scandinavium, Valhallabadet samt en mängd idrottsfunktioner och föreningslokaler såsom sporthallar och utomhusanläggningen Valhalla IP. Inom programområdet utgörs allmän plats till största del av Burgårdsparken, samt av ett välanvänt gröonstråk med en gång- och cykelbana längs Mölndalsån. Valhallagatans gaturum innehåller också till viss del allmän plats, samt platsbildningar i anslutning till anläggningarna längs gatan.

Stadsdelens grönsstruktur

I Göteborgs östra centrum består stommen i grönsstrukturen främst av Kungsparkens långsträckta parkrum, det blågröna stråket längs Mölndalsån samt Lorensbergsstråket (grönt stråk) som binder samman Kungsparken, Vasaparken och Renströmsparken. Både Kungsparken, Vasaparken och Renströmsparken är stadsparker vilket innebär att närheten till stadspark är god för boende i stadsdelen.

Gröna och blågröna stråk är värdefulla för både rekreation och växt- och djurliv. Mölndalsåns östra sida är utmed programområdet hårdgjord medan den västra sidan består av en befintlig ekologisk kantzon med vegetation och varierad strandlinje med sluttning ner i vattnet. Ett välanvänt gång- och cykelstråk löper genom gröonstråket. Åstråket skulle dock behöva utvecklas med sociala kvaliteter såsom mötesplatser för att uppnå sin potential som blågrönt stråk. En omDispositionering av gång- och cykelstråket skulle också behövas för att minska konflikter mellan fotgängare och cyklister.

Burgårdsparken är en utpekad stadsdelspark med tillräcklig yta enligt riktlinjerna (>2 ha). Dock saknar parken en del vistelsekvaliteter för att uppnå kriterierna för en stadsdelspark, mycket på grund av den utmanande topografin i parken. Parken har idag även en otydlig struktur vilket bidrar till svårigheter att orientera sig på platsen. Burgårdsparken är av stor vikt för grönsstrukturens helhet då den utgör den enda större grönytan mellan Kungssportsavenyn och E6:an.

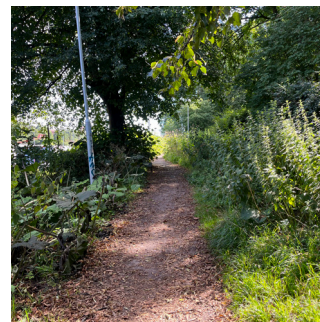
Bilder från Burgårdsparken:

Huvudstråk vid södra entrén in till Burgårdsparken.

Landeribyggnaden i fond.

Östra stråket.

Naturlig karaktär på höjderna.

I framförallt Gårda samt i kvarteren väster om Skånegatan är närheten till bostadsnära park inte tillräcklig för boende och verksamheter.

Kungsparken samt de två bostadsnära parkerna Lorensbergsparken och Exercisparken är de parkrum med bäst tillgänglighet eller potential för tillgänglighet i avseendet att de innehåller en större del relativt plana ytor utan utmanande höjdskillnader. I Vasaparken, Hvitfeldtsparken och delar av Renströmsparken bedöms delar vara, eller kunna göras, tillgängliga. Landeriparken och södra delarna av Renströmsparken är mer svårtillgängliga på grund av topografin.

De tillgängliga parkytorna innehåller oftare vistelsekvaliteter som mötesplats och anordnad lek, medan kuperade trädbevuxna ytor oftare nyttjas för promenad och motion.

E6:an utgör en kraftig barriär i öster vilket kan påverka vilka parker och naturområden boende har möjlighet att enkelt ta sig till.

Koppling till strategiska dokument

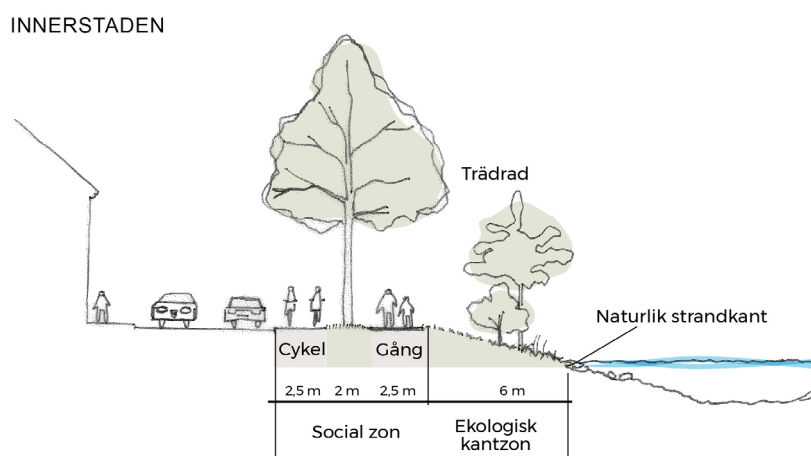
Översiktsplan för Göteborg

I Göteborgs stads översiktsplan är Burgårdsparken med nuvarande utbredning utpekad som befintlig stadsdelspark och i textdelen står att ”byggande och ianspråktagande för andra ändamål än parkrelaterade ska inte tillåtas”. Vidare ska parkkvaliteter och ekosystemtjänster utvecklas i alla befintliga parker. En stadsdelspark ska erbjuda en variation av sociala funktioner såsom vila, mötesplats, picknick, sällskapslek, promenad, lek, grön oas och ett varierat växt- och djurliv.

Kopplat till Mölndalsåns blågröna stråk finns i översiktplanen en allmän skrivning om att ”vattenmiljöer ska värnas och den ekologiska och kemiska statusen i stadens sjöar och vattendrag ska förbättras”. Allmänt om blågröna stråk i innerstaden står att ”längs blågröna stråk i innerstaden är det särskilt viktigt att stärka gång- och cykelförbindelser där det helt saknas kopplingar och att tillföra vistelsevärden genom återkommande platsbildningar”. Sträckningen mellan Örgrytevägen och Ullevigatan ska enligt översiktsplanen vara strukturerande för utvecklingen i området, t.ex föreslås fler

kopplingar över ån samt koppling till Burgårdsparken och vidare söderut längs ån.

I översiktsplanen redovisas principsektioner för blågröna stråk för olika delar av staden. Principen för blågröna stråk i innerstaden där utrymmet är begränsat är att en minst 13 meter bred yta avsätts på var sida av vattendraget. Av dessa 13 meter ska minst sex meter utgöras av en ekologisk kantzon. Utanför denna placeras en social zon med gång- och cykelstråk. Där platsbildningar ska rymmas behöver stråket vara bredare.

Principsektion för blågröna stråk i innerstaden
Ur Översiktsplan för Göteborg

Ekologiska kantzoner är en viktig del i arbetet med att stärka vattendragens ekologiska status, i enlighet med miljökvalitetsnormerna. Inga av stadens befintliga kantzoner bör därför tas bort eller minskas i omfattning, istället ska ambitionen vara att utveckla nya kantzoner där de saknas alternativt utöka eller åtminstone förbättra funktionen i befintliga kantzoner. Utveckling av sociala och ekologiska värden kan handla om exempelvis tillgänglighet, trygghet, orienterbarhet, goda ljudmiljöer, vattenkontakt, skuggande träd samt att säkerställa livsmiljöer för djur och växter. För att bredda möjligheten till användning, exempelvis genom att tillskapa mötesplatser eller rum för vila och avkoppling, är det av stor betydelse att ytor för platsbildningar med rumsliga kvaliteter ges utrymme. Att säkerställa blågröna stråk med platsbildningar och goda förutsättningar för såväl ekologiska som sociala värden är ett sätt att bidra till att skapa offentliga friytor i områden där det råder brist på sådana i den täta staden.

Enligt översiktsplanen ska blågrönt stråk längs med Mölndalsån utvecklas och sociala värden särskilt prioriteras. Då platsbrist råder i innerstaden och vissa sträckor utmed vattendragen är helt hårdgjorda behöver ambitionen vara högre än minimum i andra lägen. Åstråket inom aktuellt område är ett av få områden längs Mölndalsån som delvis har en befintlig fungerande ekologisk kantzon med uppvuxen vegetation och en varierad strandlinje, och som dessutom ligger på mark som staden har rådighet över. Utgångspunkten bör därför i detta område vara att värna befintligt grönstråk och utveckla detta för att fungera ännu bättre med avseende på ekologiska och sociala funktioner.

Koppling till fördjupad grönplan för Centrum

I den fördjupade grönplanen för Centrum beskrivs Burgårdsparkens behov av att kopplas bättre till omgivande miljö. Det föreslås en stärkt koppling i öst-västlig riktning, med en ny bro över Mölndalsån och ett nytt parkrum som förbinder parken med åstråket österut. Stråket föreslås även förlängas västerut över Skånegatan och längs med Engelbrektsgatan. Innehållsmässigt pekas på behov att tillskapa fler målpunkter i parken, som kan inbjuda till vistelse och möten, samt ett behov av att jobba med parkens gestaltning för att knyta samman dess olika delar.

Koppling planprogrammets projektmål

I planprogrammet har ett antal projektmål satts upp som berör utvecklingen av allmän plats. Nedan är de projektmål som berör allmän plats listade:

- Planprogrammet ska utreda och föreslå gena och tydliga stråk inom och till angränsande områden för att skapa en sammanhållen stad och överbrygga barriärer.
- Planprogrammet ska utgå ifrån allmänhetens och framförallt fotgängarnas perspektiv i hela området, med fokus på rekreation, möten och upplevelser.
- Planprogrammet ska ge förutsättningar för att blågröna stråk utmed Mölndalsån, parkmiljöer, och andra gröna kvaliteter ska kunna utvecklas både avseende på ekologiska och sociala värden och även tillgodose behov från omgivande områden. De gröna kvaliteterna ska integreras i stadsmiljön.
- Planprogrammet ska bidra till förutsättningar för att utveckla ekosystemtjänster (ekologiska och sociala) inom planprogrammet.

- Planprogrammet ska bidra till att skapa en trivsamt stadsmiljö som ger goda förutsättningar för både besökande och boende till fysisk aktivitet, rekreation, sociala möten och upplevelser. Barnperspektivet ska särskilt beaktas.

Planområdets grönstruktur

Nulägesbeskrivning

Befintlig grönstruktur

Inom planområdet består grönstrukturen av den befintliga stadsdelsparken Burgårdsparken, Mölndalsåns blågröna stråk samt uppvuxen vegetation inklusive trädrader inom både parkmiljö och gata. Burgårdsparkens två höjder erbjuder sikt över det flackare årummet, och binder visuellt ihop Mölndalsån med Burgårdsparken. De fysiska kopplingarna mellan Burgårdsparken och åstråket är dock få och svaga. Levgrensvägen i norr är den enda platsen inom programområdet där Mölndalsån knyts samman med landeriet och i förlängningen Burgårdsparken genom uppvuxna trädalléer. Burgårdsparken är relativt osynlig då dess entréer är otydliga och

Befintlig grönstruktur inom programområdet.
Bild framtagen av 02 Landskap.

parken delvis döljs bakom byggnaderna längs med Skånegatan. Parken innehåller uppvuxen vegetation av naturkaraktär med inslag av hålträd och död ved vilket är en gynnsam miljö för både växter och djur. I Burgårdsparken finns också en populär actionpark för streetsport. Burgårdsparken används frekvent som friyta av framförallt intilliggande gymnasieskolor med begränsad tillgång till gårdsmiljöer. Parken används också flitigt av allmänhet som rastar sin hund eller tar en promenad genom parken. I övrigt saknas målpunkter för andra målgrupper.

Längst norrut i parken ligger Stora Katrinelunds landeri, med anor från 1600-talet. Detta är ett av Göteborgs mest välbevarade landerier och ett av få med bibehållen mangårdsbyggnad. Söder om byggnaderna var marken terrasserad mot en engelsk parkanläggning med slingrande gångstigar upp mot bergshöjden. Till landeriet hörde också odlingar på Mölndalsåns västra strand samt en liten båthamn. Landeriet med omgivande park och trädgård byggnadsminnesförklarades 1973.

Åstråket är ett välanvänt gång- och cykelstråk genom evenemangsområdet med väl uppvuxen och delvis skiktad vegetation längs med strandkanten. Stranden är flack och innehåller ojämnheter vilket skapar en varierad och gynnsam livsmiljö för djur och växter i vattnet. Stora träd bidrar till skuggiga partier över vattnet och små öppna ytor erbjuder sollägen för mer solälskande arter. Väster om gång- och cykelstråket finns ett antal träd planterade, varav flera är exotiska arter eller prydnadsarter som ger en varierad naturupplevelse året om. Strax norr om Valhallabron finns en befintlig boulebana och ett mindre utegym. I övrigt saknas målpunkter för vistelse längs åstråket.

Offentlig friyta

Rekommendationen om minst 15% offentlig friyta är en inriktning för Göteborgs stad enligt översiktsplanen och en av indikatorerna i stadsbyggnadsförvaltningens verktyg för arbete med god gestaltad livsmiljö. Andel offentlig friyta är en indikator som mäter ett områdes kapacitet för hållbar förtätning utan att försämra de ekologiska och sociala värdena. Syftet med indikatorn är att säkerställa mark för offentlig friyta tidigt i planeringen, samt att säkerställa att ny planering inte sker på bekostnad av befintliga offentliga ytor.

Analysen är baserad på all icke-trafikal yta, planlagd som allmänt tillgängliga, och som inte kantas med barriärer som hindrar åtkomst till ytan. Ytorna klassas på två sätt - all offentlig friyta respektive offentlig friyta som är relativt tillgänglig utifrån höjdmässiga förutsättningar (kategori 1 & 2). Till kategori 1 räknas områden där i stort sett hela ytan har möjlighet att göras tillgänglig. Till kategori 2 räknas områden som i delar har förutsättningar för att göras tillgänglig, men i andra delar är otillgänglig rent topografiskt. Detta för att ge en bild av den totala andelen yta respektive hur stor del av denna som är mer lätt att nyttja idag.

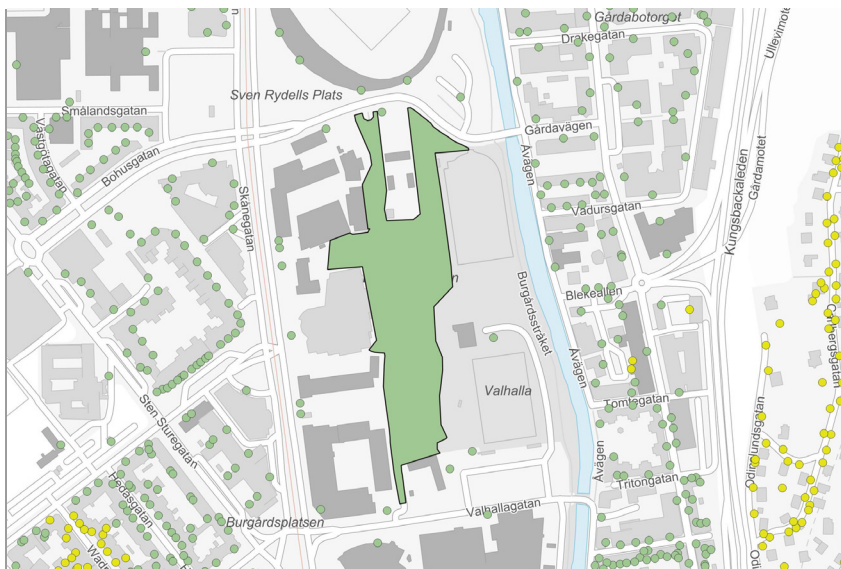
Inom analysområdet utgörs 7,7% av den totala markarealen av offentlig friyta. Stora delar av den befintliga friytan bedöms ha brister vad gäller tillgänglighet. Inom utredningsområdet är det endast 3,8% som kan kategoriseras som tillgänglig offentlig friyta (kategori 1 & 2).

Analys över befintlig offentlig friyta inom aktuellt planområde med ett analysområde i form av en 400 meter buffert från planområde.

Nåbarhet till stadsdelspark

Enligt riktvärden i Översiktsplan för Göteborg (2022) och Göteborgs grönplan (2022) ska alla stadens invånare ha maximalt 1000 meters gångavstånd till en större park med en variation av sociala funktioner och ekosystemtjänster. Dessa stadsdelsparker ska vara minst 2 ha stora.

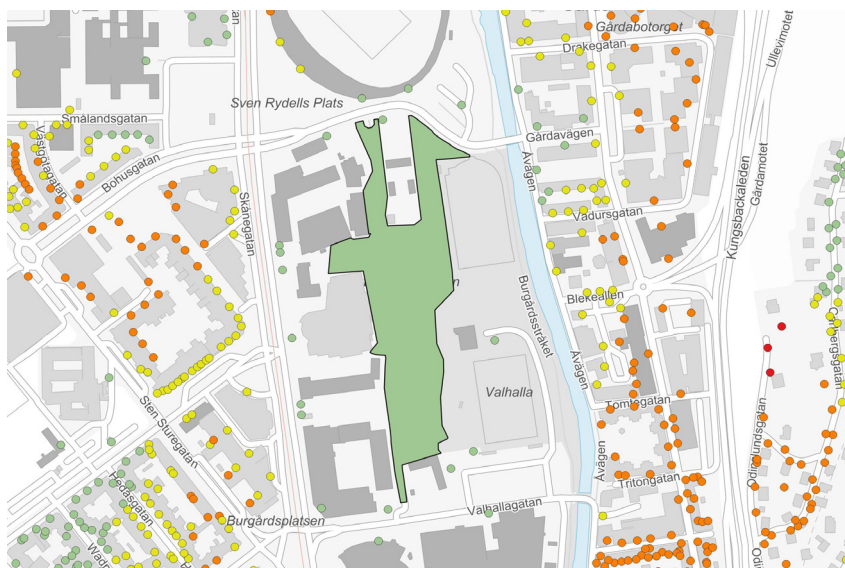
Nåbarhetsanalys till stadsdelspark

Inom programområdet ligger den befintliga stadsdelsparken Burgårdsparken. Parken har en yta om ca 3,5 ha och kan utöver funktionen stadsdelspark tjäna som en bostadsnära park för tillkommande boende inom programområdet samt även för boende i Gårda och kvarteren väster om Skånegatan som når parken inom 300 meter. Parken utgörs av en långsträckt höjdrygg med två tydliga toppar och är till stor del bevuxen med lövträd, varav en stor del ädellövträd. Ett system av gångvägar löper i främst nord-sydlig riktning i parkens utkanter på grund av topografin. Till parkens centrala delar är tillgängligheten därför sämre på grund av topografin och avskurna gångstråk. Centralt i parkens västra del mellan de två höjderna ligger Burgårdens skatepark, en viktig målpunkt i parken som lockar många besökare ur en specifik målgrupp. Skateparken är delvis bemannad av socialförvaltningen, som även bedriver viss caféverksamhet i tillfälliga paviljonger intill skateparken. Nåbarhet till stadsdelspark är tillräcklig inom programområdet om Burgårdsparken utvecklas med fler vistelsekvaliteter samt bättre trygghet och tillgänglighet.

Nåbarhet till bostadsnära park

Enligt riktvärden i Översiktsplan för Göteborg (2022) och Göteborgs grönplan (2022) ska alla stadens invånare ha maximalt 300 meters gångavstånd till en bostadsnära park eller naturområde som är minst 0,2 ha stort, utan att behöva korsa en större barriär.

Inom programområdet nås Burgårdsparken inom 300m (förutom längst i söder, vid Svenska Mässan) vilket täcker in behovet av

Adresspunkt (bostäder & verksamheter)

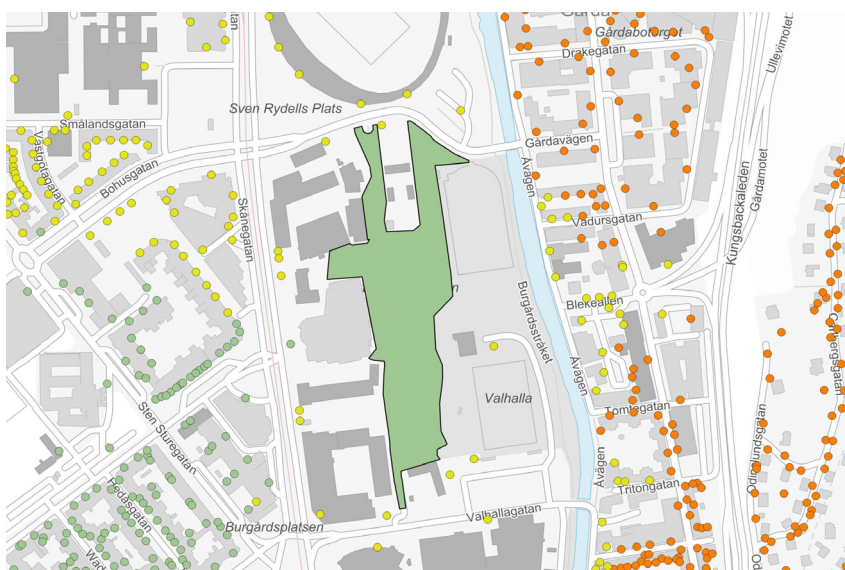
- 0 - 200 meters gångavstånd
- 200 - 300 meters gångavstånd
- 300 - 500 meters gångavstånd (brist)
- Mer än 500 meters gångavstånd (brist)

Nåbarhetsanalys till bostadsnära park

både stadsdelspark och bostadsnära park. Dock finns det en brist på tillgång till bostadsnära park i närliggande stadsdelar vilket gör att det är betydelsefullt att stärka entréer och förbättra kopplingar både mot Skånegatan samt över Mölndalsån mot Gårda.

Nåbarhet till lekplatser

Enligt park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen) bör alla göteborgare ha tillgång till en mindre områdeslekplats inom 500 meters gångavstånd från bostaden utan att behöva korsa en större barriär. Likaså bör det finnas en större stadsdelslekplats inom 1000 meters gångavstånd från bostaden.

Adresspunkt (bostäder & verksamheter)

- 0 - 500 meters gångavstånd
- 500 - 1000 meters gångavstånd
- 1000 - 1500 meters gångavstånd (brist)
- Mer än 1500 meters gångavstånd (brist)

Nåbarhetsanalys till lekplats inom 1000 meter

I parkens södra del låg tidigare områdeslekplats nummer 197. Enligt tidigare beslut har lekplatsen delvis avvecklats och endast enstaka lekredskap står kvar. Lekplatsen uppnår inte kvaliteterna för en områdeslekplats.

Naturvärden och biotopskydd

Under detaljplanearbetet har en naturvärdesinventering tagits fram av Jakobi på uppdrag av stadsbyggnadsförvaltningen.

Naturvärdesobjekt och värdeelement

Utredningen har identifierat sex naturvärdesobjekt i och i anslutning till planområdet, som bedömdes hålla både vissa naturvärden (Naturvärdesklass 4) och påtagliga naturvärden (Naturvärdesklass 3). Utöver det identifierades 3 naturvårdsarter: ask, alm och pilblad varav samtliga är rödlistade som starkt hotad, akut hotad respektive nära hotad. Sammanlagt kartlades 66 skyddsvärda träd, varav 62 hålträd med en diameter över 40 centimeter. De resterande objekten var jätteträd (1st), det vill säga träd med en diameter över 100 centimeter samt 3 träd som bedömdes vara äldre än 200 år. Inom och i anslutning till planområdet finns 18 alléer som omfattas av generellt biotopskydd enligt miljöbalken.

Trädbeståndet i Burgårdsparken består till en stor del av ädellövsträd som ek och bok. Utifrån Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 ska arealen ädellövskog inte minska för att dess naturvärden ska kunna bibehållas långsiktigt.

Ekologiska samband

Både Burgårdsparken och det blågröna stråket längs Mölndalsån har ekologiska värden men saknar idag tydliga kopplingar till varandra. I nära anslutning till programområdet finns mindre gröna oaser som kan tjäna som länkar mellan de större grönområdena, dock minskar dessa successivt i omfattning på grund av exploatering. Detta gör det ännu viktigare att stärka de ekologiska sambanden mellan befintliga gröna strukturer på lång sikt.

Planprogrammets påverkan

Programmets innehåll och syfte

Planprogrammet för del av Evenemangsområdet syftar till att möjliggöra byggnation av en ny arena, ett nytt centralbad samt ersätta de sporthallar och funktioner som idag finns i nuvarande kvarteren kopplat till Scandinavium och Valhallabadet. Utöver dessa större anläggningar ska programmet även möjliggöra för blandstad i form av bostäder, kontor och handel samt erbjuda kommunal service i form av skola eller förskola samt friytor, park och lekplats. Området är begränsat ytmässigt och en mångfunktionell struktur måste därför eftersträvas. Kopplingar till och från området behöver stärkas och fungera både i ett vardagslivsperspektiv och vid stora evenemang. Befintliga värden avseende läge, identitet och kulturmiljö ska till största möjliga mån bevaras och omhänderstas i det nya området.

Ett strukturförslag har tagits fram inom programarbetet. Förslaget syftar till att pröva de olika delarnas placering, utbredning och innehåll i förhållande till omgivningen. Strukturförslaget ska också innehålla en viss flexibilitet, exempelvis avseende bostadstyper, antal avdelningar förskola eller utformningsfrågor kopplat till framförallt arenan och badet.

Strukturplan för
programområdet,
2024-02-05

Programförslagets påverkan på grönstrukturen

Programförslagets påverkan på grönstrukturen.
Illustration: 02landskap.

Burgårdsparken

Idag är Burgårdsparken en stadsdelspark på ca 3,5 ha. Badets placering i sydöstra delen av parken ianspråktar i liggande förslag ca 0,2 ha parkmark. Parken hamnar i programförslaget i en ny kontext, då parken blir betydligt mer kringbyggd med höga och stora byggnadsvolymer - framförallt i parkens södra del. Detta

skapar både utmaningar och möjligheter kopplat till trygghet i parken. Parkens naturliga höjd kommer till största del förloras då den blir kringbyggd av högre fastigheter, och kompensation för ekosystemtjänster såsom utsikt blir därför viktig att utveckla i parken.

Den nya kvartersstrukturen mellan parken och åstråket skapar nya möjliga tvärkopplingar i öst-västlig riktning genom parken. Ett viktigt tillskott till parken möjliggörs öster om Actionparken, där ca 0,12 ha relativt plan parkyta tillkommer och skapar möjligheter att anlägga en stadsdelslekplats, vilket inte finns i stadsdelsparken idag. Denna yta är också mycket betydelsefull för att skapa en ytterligare tillgänglig entré in till parken samt för att förstärka kopplingen i öst-västlig riktning. En ny gång- och cykelbro från Gårda skapar bättre tillgänglighet till området från öster, vilket förstärks av en grön koppling i det så kallade Blekestråket, som kopplar samman Mölndalsåns blågröna stråk med Burgårdsparken och i förlängningen Skånegatan.

En omdaning av Valhallagatan med flera tillkommande torgbildningar skapar förutsättningar för mer offentlig friyta samt möjliggör en tydligare entré till Burgårdsparken från Valhallagatan.

Utvecklingen av området möjliggör även en utveckling av parken, framförallt avseende entréer, kopplingar, stråk och orienterbarhet. Alla entréer till parken behöver utvecklas för att synliggöra parken samt förbättra orienterbarhet och karaktär.

Redan idag ligger grönstrukturen inbäddad i ett område präglad av friskvård och folkhälsa, och detta kommer bli ännu mer tydligt i det nya sammanhanget. Åstråket och Burgårdsparken ska inom programområdet kopplas samman på ett tydligare sätt, förstärkas och tydliggöras avseende karaktär och identitet vilket möjliggörs med programförslaget. Med tanke på omgivande verksamheter bör ett koncept för grönstrukturen som helhet utgå från folkhälsa, rörelse och motion, för att ge ytterligare en dimension av detta till området.

Åstråket

Åstråkets totala yta blir ungefär densamma som idag, men disponeras om något då mer grönyta tillkommer öster om badet, mot Valhallabron, och minskas/smålnas av något vid kvarteret söder om Blekebron.

Åstråket mellan Gårdabron - Blekebron

Åstråket kommer både ytmässigt och innehållsmässigt likna befintlig situation, men uppgraderas möblerings- och belysningsmässigt. Staketet mot serviceytan bör ses över, och en samordnad utformning av intilliggande friyta för skola/förskola kan förstärka hela årummet och göra att det upplevs större. Denna sträcka av åstråket bör behålla dagens goda sollägen och nära vattenkontakt. Den befintliga ekologiska kantzonen bibehålls och förstärks.

Åstråket mellan Blekebron - Valhallabron

Åstråket kan på denna sträcka breddas något och nyttjas bättre som en grön yta, då cykelbanan separeras från gångbanan och en viss zonering av stråket i rekreativ grön zon vs. trafikall zon kan göras. Kvaliteten på åstråket mellan Blekebron och Valhallabron kan öka, och även kompletteras med vissa vistelsekvaliteter (exempelvis sociotopvärdena vila, mötesplats). Åstråket kan i denna del också utformas för att hantera en viss fördröjning av dagvatten med naturlig avrinning till Mölndalsån som recipient. Den befintliga ekologiska kantzonen bibehålls och förstärks.

Åstråket mellan Valhallabron - Örgrytevägen

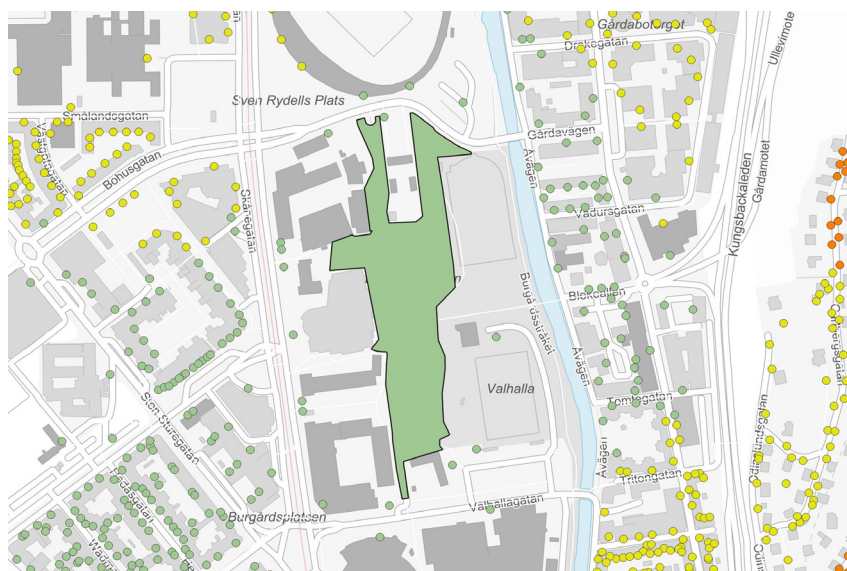
Åstråket är på denna sträcka begränsat utrymmesmässigt och utgångspunkten är att det inte ska minska i bredd och att den befintliga ekologiska funktionen inte ska försämrats. Funktioner som ska rymmas på allmän plats är gång- och cykelstråk samt ekologisk kantzon. En terrassering av åstråket kommer att krävas för att möta den nya arenan som ligger på en högre nivå än befintliga byggnader idag. Samtidigt ska platsen kunna rymma många olika funktioner och klara av olika stora flöden av människor och rörelsemönster beroende på om det är vardag eller evenemang. Den befintliga trädpalissad som håller uppe strandlinjen idag behöver troligtvis bytas ut och kan då förändra miljön vid strandkanten. Hur utformningen av ytan ska se ut behöver utredas vidare tillsammans med geotekniska, konstruktionsmässiga och andra tekniska aspekter, men en vegetationszon närmast vattnet är fortfarande viktig att bibehålla för att höja vattenmiljöns ekologiska status.

Koncept för åstråket
Ullevigatan - Örgrytevägen
Plan framtagen av 02 Landskap

Nåbarhet till park inom 300 meter

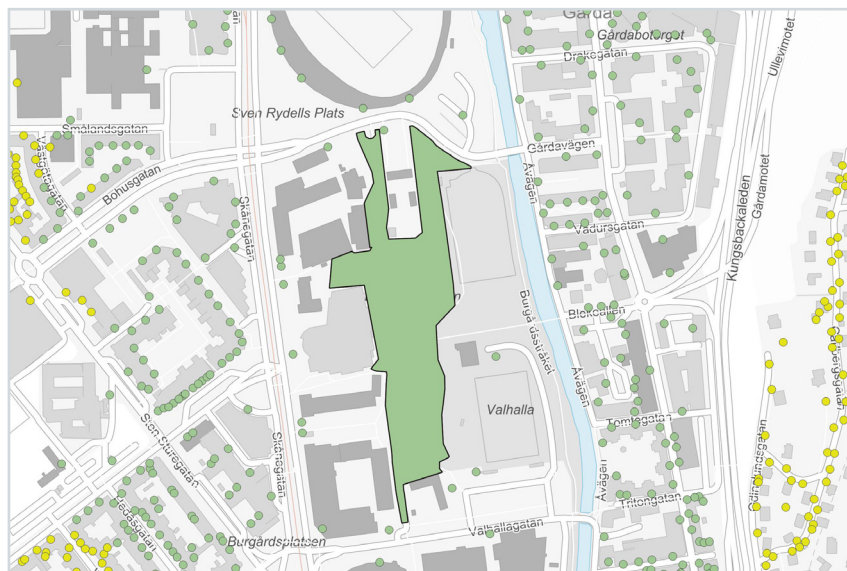
Inom programområdet nås Burgårdsparken inom 300 meter (så när som på längst i söder, vid Svenska mässan) vilket täcker in behovet av både stadsdelspark och bostadsnära park. Dock finns det en brist på tillgång till park i närliggande stadsdelar vilket gör det viktigt att stärka entréer och förbättra kopplingar mot Skånegatan men också över Mölndalsån.

Adresspunkt (bostäder & verksamheter)

- 0 - 200 meters gångavstånd
- 200 - 300 meters gångavstånd
- 300 - 500 meters gångavstånd (brist)
- Mer än 500 meters gångavstånd (brist)

Nåbarhetsanalys till bostadsnära park med en koppling vid Blekebron

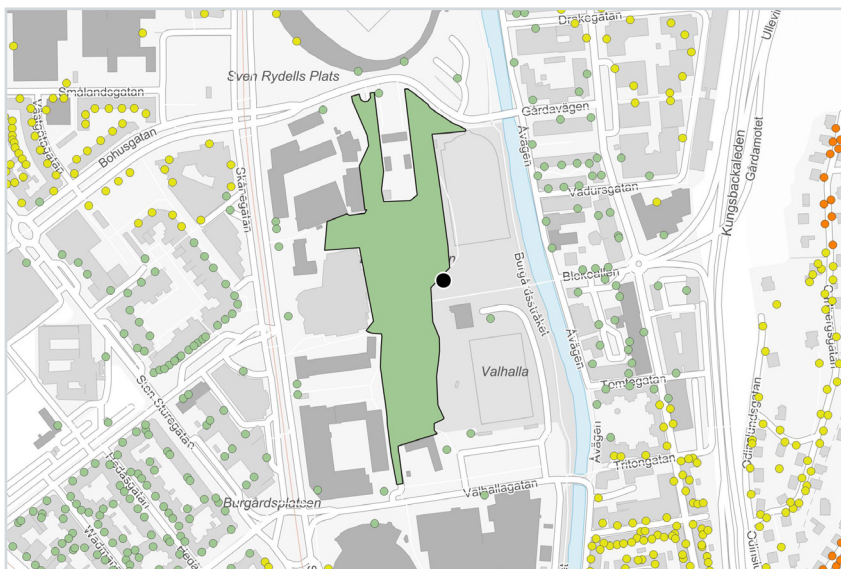
Adresspunkt (bostäder & verksamheter)

- 0 - 500 meters gångavstånd
- 500 - 1000 meters gångavstånd
- 1000 - 1500 meters gångavstånd (brist)
- Mer än 1500 meters gångavstånd (brist)

Nåbarhetsanalys till stadsdelspark med en koppling vid Blekebron

Nåbarhet till lekplatser

Om en stadsdelslekplats kan tillskapas inom den tillkommande parkytan i förslaget kommer nåbarheten till lekplats inom 500 meter öka och vara tillfredsställd, både inom programområdet och intilliggande stadsdelar. Likaså kommer tillgången till en stadsdelslekplats inom 1000 meter öka och vara tillfredsställd.

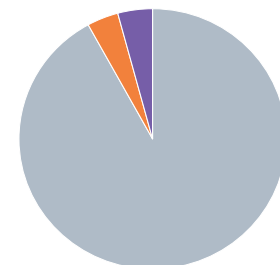
Adresspunkt (bostäder & verksamheter)

- 0 - 500 meters gångavstånd
- 500 - 1000 meters gångavstånd
- 1000 - 1500 meters gångavstånd (brist)
- Mer än 1500 meters gångavstånd (brist)

Nåbarhetsanalys till stadsdelslekplats med en koppling vid Blekebron

Offentlig friyta

Badets intrång i parken minskar den offentliga friytan något, ca 0,2 ha, men detta kan öka eller minska beroende på hur byggnaden utformas och hur genomförande ska ske. Som en viss kompensation för i anspråktagen parkmark tillkommer parkmark på ca 0,12 ha där det föreslås en ny entré samt stadsdelslekplats i den östra delen av parken.

- Övrig markanvändning 92%
- Tillgänglig offentlig friyta 4,2%
- Offentlig friyta 3,8%

Analys över offentlig friyta utifrån programförslaget med ett analysområde i form av en 400 meter buffert från programområde. Ianspråkstagna friytor markerade med raster, tillkommande friytor markerade i gult. Ytornas storlek och placering är enbart en uppskattning utifrån pågående planeringsarbete.

Åstråkets befintliga storlek och utbredning förväntas inte påverkas avsevärt däremot kommer planförslaget innebära en omDispositionering av ytor, för exempelvis gång- och cykelväg.

Inom programområdet föreslås ett antal tillkommande torgbildningar i anslutning till både bad och arena på Valhallagatan, som delvis kommer att vara icke-trafikala vistelse- ytor. Även Burgårdsplatsen föreslås omdanas för att erbjuda bättre offentliga ytor för vistelse.

När dessa tillkommande torgbildningar inkluderas i beräkningen för offentlig friyta hamnar siffran på sammanlagt 8% offentlig friyta inom analysområdet. Detta är dock ett grovt antagande då gränsen mellan allmän plats och kvartersmark ännu ej är studerad eller beslutad, och torgens utbredning eller utformning inte är fastslagen.

Naturvärden och biotopskydd

Kompensationsåtgärder

Programförslaget kommer att ge upphov till ett antal kompensationsåtgärder, även om exakt mängd och omfattning inte kan bedömas ännu. Inom området finns det ekosystemtjänster kopplade till landskapet, såsom utsikt och landskapsbild, som med en ny struktur helt eller delvis kommer att försvinna eller osynliggöras. Inom området finns även ekologiska värden såsom gamla träd, hålträd, rödlistade arter samt trädrader och stenmurar förlagda med generellt biotopskydd. De värden som tas i anspråk måste rimligen ersättas och strukturen behöver därför innehålla vissa ytor där det är lämpligt med exempelvis kompensationsplanteringar. En risk med nuvarande programförslag är att det råder brist på buffertytor eller sömsmån för allmän plats, vilket bidrar till att det kan bli svårt att genomföra nödvändiga kompensationsåtgärder inom området på grund av andra markanspråk. Det är dock relativt långt till närmaste grönytor och kompensationen förlorar i effekt om den görs långt ifrån det ursprungliga värdet.

Området är också utpekad som plats för ett antal kompensationsåtgärder som härstammar från detaljplan för Skånegatan. Inom det projektet har beslut tagits att kompensationsåtgärder i form av trädplanteringar (alléer), upprustning av stigar samt belysning och utläggning av död ved (s.k. biodepåer) ska göras i Burgårdsparken, vilket måste tas med i den

fortsatta planeringen av parken.

Ekologiska samband

Programförslagets stärkta kopplingar mellan Burgårdsparken och åstråket skapar stora möjligheter att öka områdets ekologiska funktion. Särskilt betydelsefull i sammanhanget blir skol-/förskolegården som i strukturen är placerad mitt emellan Burgårdsparken och åstråket, och med en grön utformning skulle kunna de ekologiska kopplingarna inom grönstrukturen i området betydligt. För att uppnå en ökad ekologisk funktion i området krävs dock att förskole-/skolgården utformas som en grön plats, men stor andel vegetation och gröna ytor.

Förslag på strategi

Den övergripande strategin för grönstrukturen i programskedet är att säkra tillräckliga förutsättningar för att nå målbilden om en utvecklad stadsdelspark och ett ekologiskt och rekreativt blågrönt stråk längs Mölndalsån. Strategin syftar också till att synliggöra och koppla samman de gröna strukturerna i området på ett tydligare sätt, och framförallt stärka sambandet mellan park och grönstråk.

Konceptuell bild över planeringsstrategi för grönstrukturen, där bevarandet av befintliga gröna ytor, utveckling av stråk, kopplingar, entrépunkter samt förutsättningar för tillskapande av vistelsevärden är de viktigaste delarna.

Burgårdsparken

Burgårdsparken behöver stärkas främst avseende entréer och kopplingar, där de olika stråken i parken behöver struktureras hierarkiskt för att bidra till en bättre orienterbarhet och identitet. Den utmanande topografin ställer höga krav på att uppnå tillräcklig tillgänglighet genom och inom parken, åtminstone till viss del. Fler vistelsevärden och trygga mötesplatser behöver tillskapas i parken, för att rikta sig till fler olika åldrar och målgrupper. En stadsdelslekplats behöver tillskapas för att uppfylla stadens målvärden avseende närhet till lekplatser, och den behöver således placeras väl avseende tillgänglighet, markförutsättningar och

säkerhet. Tillkomsten av fler plana ytor i anslutning till parken skulle vara ett värdefullt tillskott då denna typ av ytor är lättare att hantera avseende anläggningar och tillgänglighet.

Den naturlika karaktären i parken ska tas tillvara och utvecklas, med fokus på tillskapande av markskikt och rumslighet. En tydligare struktur och tillkomsten av identitetsskapande målpunkter i parken skulle kunna bidra till att parkens karaktär skulle kunna bli mer varierad och upplevelserik.

För att koppla samman Burgårdsparken tydligare med åstråket behöver en öst-västlig koppling tillskapas, vilket i programhandlingen föreslås mellan den tillkommande Blekebron och Burgårdsparkens östra entré. Denna koppling behöver vara tillräckligt bred för att vara tydligt synlig och fungera som en förlängd entrézon till parken, redan från åstråket.

Åstråket

Åstråket består idag av en relativt välfungerande ekologisk strandzon med uppväxt vegetation, samt kopplingar för gång- och cykel, handlar strategin kopplat till åstråket framför allt om att bevara befintliga värden och strukturer, samt identifiera var utveckling ska ske. Ur ett ekologiskt perspektiv är det viktigt att bevara strandmiljön längs Mölndalsån med uppvuxen vegetation och naturlig strandskoning ner i vattnet. Sex meter från strandlinje ska säkras som ekologisk funktionell kantzon enligt princip från Stadens översiktsplan, vilket också i stort sammanfaller med den befintliga vegetationens utbredning. På vissa sträckor behöver vegetationen kompletteras kvalitativt för att funktionen som ekologisk kantzon ytterligare ska förbättras.

Ur ett socialt perspektiv är det viktigt att bevara de viktiga och välanvända kopplingarna i form av gång- och cykelbana längs med ån, men samtidigt utveckla de strukturella och rumsliga förutsättningarna för dessa för att stärka funktionen och kapaciteten. Åstråket behöver också kompletteras med fler platser för vistelse och möten, vilket skapar behov av vissa breddningar längs med stråket. Tillkomsten av storskaliga byggnader på västra sidan om åstråket skapar också ett behov av ett tillräckligt brett stråk för att uppnå en trivsamt skala och för att stråket inte ska upplevas som otryggt. Områdets karaktär av on- och offläge i form av vardagsliv kontra stora flöden människor vid evenemang kräver

också en flexibilitet avseende offentliga ytor. Utifrån dessa aspekter föreslås en breddning framförallt precis norr om Valhallabron, öster om det tillkommande badet, där även förutsättningarna för att utveckla de gröna kvaliteterna är störst. Inom detta område finns även korsningar mellan gång-, cykel- och biltrafik, samt markanta höjdskillnader vilket behöver hanteras genom markmodellering som är platskrävande.

Övrig friyta

Med tanke på områdets karaktär och behov av flexibilitet vad gäller mängden människor och flöden, behöver mer friytor tillskapas inom programområdet. Stadens riktvärde om att 15% av markytan ska utgöras av offentlig friyta (park, natur, torg) uppnås varken inom befintligt område eller med programförslaget. En viss andel nya torgytor tillkommer i anslutning till badets och arenans entréer, men fler ytor behöver tillkomma även längre bort, exempelvis vid knutpunkter för kollektivtrafik eller övriga platser som kan väntas belastas extra mycket vid exempelvis evenemang. Men avseende på storskaliga volymer av bebyggelse med stor hårdgörandegrad behöver de offentliga platserna också rustas med grönska för att bidra med ekosystemtjänster för området, framförallt på och omkring Valhallagatan. Utformningen av tillkommande torg och platsbildningar behöver därmed studeras noga för att säkerställa så många behov som möjligt.

Nyttja

- Burgårdsparken som stadsdelspark och bostadsnära park
- Mölndalsåns blågröna stråk som rekreativ struktur

Värna

- Mölndalsåns befintliga blågröna stråk med uppvuxen vegetation
- Mycket gamla träd och befintlig vegetation i Burgårdsparken
- Befintliga gröna ytor i området
- Landskapselement i parkens höjdryggar kontra det flackare årummet

Utveckla

- Entréer till och identitetsskapande värden i Burgårdsparken
- Platsbildningar och vistelsekvaliteter längs åstråket utmed Mölndalsån
- Kopplingar och stråk inom programområdet

Tillskapa

- 1st stadsdelslekplats i anslutning till Burgårdsparken
- Grön koppling från Blekeallén till Skånegatan
- Offentlig friyta i form av torg och platser inom gatustrukturen

Ytterligare utredningar

Åstråket söder om Valhallabron

Åstråket söder om Valhallabron - Örgrytevägen behöver studeras ytterligare då förutsättningarna som påverkar åstråket ännu inte är helt klara ännu. Lösningarna för gods och logistik, eventuella verksamheter, höjdskillnader, befintliga ledningar samt geoteknik och stabilitet är några aspekter som kan påverka disponering, innehåll och utformning av åstråket denna sträcka.

Burgårdsplatsen

Burgårdsplatsen ingår i dagsläget inte i programområdet men kan ha betydelse för tillgången på offentlig friyta i området. Beroende på hur platsen byggs om och utformas utifrån de trafikala behoven kan även torgytor för sociala och rekreativa behov tillskapas. Burgårdsplatsen är idag inte optimal för vare sig trafik eller rekreativa och sociala aktiviteter och en omvandling av platsen skulle kunna tillskapa mer offentlig friyta med direkt koppling till Valhallagatan.

Valhallagatan inklusive torgbildningar

I programskedet är det inte helt tydligt hur Valhallagatan kommer att se ut och innehålla. Kvalitets- och gestaltungsprogrammet indikerar ett flertal torgytor med direkt koppling till anslutande entréer, men deras storlek och innehåll är inte kartlagt ännu. Beroende på deras innehåll och utformning kan Valhallagatan inklusive dess torgbildningar ha betydelse för tillgången på offentlig friyta, och även till viss del på hur väl entréer till Burgårdsparken kan utvecklas.

Geoteknik åstråket

Nuvarande markförhållanden längs åstråket omfattar mäktiga lerlager med glidytor. När belastningen av marken förändras eller förskjuts kan geotekniska problem uppstå. Eftersom vi vill eftersträva att behålla befintlig strandzon inklusive vegetation, men även bygga mycket nytt alldeles intill, behöver vi noga studera hur detta kan utföras med avseende på geoteknik och stabilitet. Belastning av marken och markmodellering behöver bedömas både utifrån stabilitet men också att det löper en befintlig ledning inom åstråket som bedöms ska ligga kvar i befintlig läge. Utifrån denna

aspekt behöver exempelvis materialval och uppbyggnad anpassas efter möjliga framtida underhållsbehov av denna.

Arkeologi

I Burgårdsparken, framförallt i anslutning till de två höjderna, har flera arkeologiska fynd gjorts. Man har hittat både rester från tidigare landeriverksamhet, men också stadslager samt forntida gravar. Endast en undersökning på stickprov har hittills genomförts, men de hittills gjorda fynden tyder på att det kan finnas fler arkeologiska fynd kopplat till parken. En förundersökning ska därför beställas och genomföras för att kartlägga typ och utbredning på eventuella vidare fyndigheter, och hur dessa eventuellt påverkar strukturen och innehållet i programförslaget.

Genomförande

Flera frågor kopplat till genomförande, såsom behov av sprängning, behov av förgårdsmark, tekniska anläggningar, höjdsättning och dagvatten- och skyfallsbehov återstår att utreda mer. Dessa aspekter kan påverka tillgången till, programmeringen av och karaktären på allmän plats. Även nödvändiga tillståndsprocesser kopplat till genomförandet kan påverka innehåll och omfattning av allmän plats och grönstrukturens potential. Många av frågor kopplat till genomförande studeras närmare under kommande detaljplaneprocess.

Bilaga: Planeringsförutsättningar

Göteborgs grönplan

Göteborgs grönplan syftar till att visa hur Göteborg kan stärkas som en stad med stora gröna kvaliteter, ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv, samtidigt som staden utvecklas. Den är vägledande för Göteborgs Stads alla planerande, byggande och förvaltande förvaltningar och bolag.

Riktvärden för park och naturområden

Grönplanen beskriver och sätter minsta mått på olika typer av gröna friytor, och klargör att alla boende och arbetande i Göteborg ska ha tillgång till parkmark inom 300 m från bostaden eller arbetsplatsen.

Typ av område	Närhet till bostad utan bamlär	Storlek	Kvaliteter
Bostadsnära parker och naturområde Litet grönområde som används främst av boende och verksamheter i omgivande kvarter	Inom 300 meters promenad från bostad Inte korsa trafikleder, större vattendrag eller större nivåskillnader	Minst 0,2 hektar	Societopvärden: Vila, Mötesplats Varierat växt- och djurliv Grön oas/plats/park/natur
Stadsdelspark Park som främst besöks av de som bor i den omgivande stadsdelen	Inom 1 kilometers promenad från bostad, 15 minuters promenad Inte korsa trafikleder, större vattendrag eller större nivåskillnader	Minst 2 hektar	Societopvärden: Vila, Mötesplats, Picknick, Sällskapslek, Promenad, Lek Variation i karaktär mellan närliggande stadsdelsparker Varierat växt- och djurliv Grön oas/plats/park/natur
Stadspark Mångfunktionell park som är så attraktiv att den lockar människor från hela Göteborg	30 minuter med kollektivtrafik	Tillräckligt stor och attraktiv för att rymma och locka många människor och tåla användning	Tydligt särpräglad karaktär Variation mellan olika stadsparker Rikt växt- och djurliv
Större natur- och rekreationsområde Stort naturområde med ett flertal biologiska och rekreativa värden	30 minuter med kollektivtrafik	Tillräckligt stor och attraktiv för att rymma och locka många människor och tåla användning	Tydligt särpräglad karaktär Rikt växt- och djurliv

Källa: Göteborgs stad (2022). *Göteborgs Grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030*.

Sociotopvärden

Sociotopvärden är ett sätt att beskriva kvaliteter på en plats, och vilka förutsättningar en park måste ha för att kunna inhysa en viss funktion. Sociotopvärden används som ett planeringsverktyg med syfte att skapa mångfunktionella parker och naturområden av hög kvalitet.

Stadens grönstruktur ska ha förutsättningar för att inhysa olika sociotopvärden. I följande tabell redovisas de sociotopvärden som ska finnas i en bostadsnära park respektive en stadsdelspark, och vilka fysiska förutsättningar detta kräver:

Kvaliteter (sociotopvärden)		Förutsättningar	
Inom max 1 kilometers promenad från bostaden	Picknick	» Picknick » Grillia » Utflykt med filä	» Attraktiv plats » Tillgängliga platser
	Sällskapslek	» Boule » Kubb » Brännboll	» Parken behöver vara minst 45 meter bred » Plan, öppen yta klippt gräs
	Promenad	» Promenera » Vandra » Strosa	» Underlag, tillgänglighet, variation » Minsta mått sammanhängande stråk 500 meter » Möjlighet att vila – sittplatser » God orienterbarhet
	Lek	» Lekplats och/eller fri lek » Till exempel: kojbygge, åka lådbil, åka pulka, klättra, cykla, vattenlek	» Tillrättalagd lek i form av lekredskap och/eller ej tillrättalagd lek i form av annat än lekredskap » Plan yta och/eller terräng
Inom max 300 meters promenad från bostaden	Vila	» Lugn och ro » Avkoppling » Hämta kraft	» Större delen av parkytan understiger ljudnivå på 50 decibel
	Mötesplats*	» Folkliv » Umgås » Titta på människor » Ha möten	» Parken behöver vara minst 45 meter bred » Innehålla sittplatser » Minst hälften av parkytan är solbelyst klockan 12 vid vårdagjämning » Plan öppen yta
	Grön oas	» Lummighet och/eller omslutande rumslighet » Kontrast mot omgivningen	» Huvudsakligen vegetationstäckt mark » Parken behöver vara minst 45 meter bred
	Varierat växt- och djurliv	» Många arter av växter och djur	» Variation av livsmiljöer: både övergripande livsmiljöer såsom lövskog, och småskaligare, som exempelvis grova träd och bohål. » Stor biologisk mångfald

* Mötesplatsen kan i vissa fall också förutsättningar för park för att utgöra en mötesplats. Här är tillägg inte alltid det mest uppenbara. Förutsättningar kan vara en gräsmatta, en uteplats eller en grillplats.

Källa: Göteborgs stad (2022). Göteborgs Grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030.

Tillgänglig park och natur

Utöver fysisk närhet påverkas människors tillgång till park och natur av hur tillgängliga områdena är. Olika grupper av människor har olika behov och det är därför viktigt att planera för alla människors olika förutsättningar. Enligt Göteborgs grönplan bör Stadens parker och naturområden i möjligaste mån vara tillgänglighetsanpassade och användbara för alla.

Stadens grönområden har klassificerats i tre olika kategorier utifrån deras förutsättningar att rymma parkkvaliteter med avseende på tillgänglighet, både vad gäller angöring och vad gäller krav på relativt plana ytor för vistelsekvaliteter:

Tillgänglighetskategorier	
Kategori 1	Områden där i stort sett hela ytan har förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt. Större delen av ytan, minst 0,2 hektar, utgörs av en relativt plan yta. Ytor i denna kategorin är oftast renodlade parkmiljöer, men kan skötas mer eller mindre intensivt.
Kategori 2	Områden som i delar har förutsättningar att fungera ur tillgänglighets-synpunkt men i andra delar är otillgängliga. Minst 0,2 hektar av ytan utgörs av en relativt plan yta. Dessa ytor är ofta hybrider mellan park- och naturmiljöer.
Kategori 3	Områden med begränsade förutsättningar att fungera ur tillgänglighets-synpunkt. Mindre delar bedöms kunna tillgängliggöras men detta kräver generellt större insatser. Ytor i denna kategori är generellt kuperade naturmarksområden eller extensivt skött parkmark med svår topografi. Notera att dessa områden kan ha stora rekreativa värden för dem som har möjlighet att nyttja dem.

Riktlinje för lekplatser

Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen) ska ge vägledning för hur förvaltningen ska planera, sköta, förvalta och utveckla stadens lekplatser. Fem principer har tagits fram och ska ligga till grund för arbete med allmänna lekplatser och andra lekmiljöer. För att skapa en lekvänlig stad ska stadens lekplatser vara: nära; för alla; utvecklande och stimulerande; säkra samt hållbara. Den allmänna lekplatsen är en viktig oas för barn och fyller en betydelsefull funktion som offentligt rum och mötesplats i staden. Alla i Göteborg ska ha nära till utomhuslek, framför allt genom allmänna lekplatser men också genom andra lekmiljöer.

Riktvärden för lek

Typ av lekplats	Närhet till bostad utan barriär	Storlek
Lekmiljö Lek sker inte bara på lekplatser utan finns överallt där barn rör sig. Genom att skapa andra lekmiljöer, eller stärka och utveckla befintliga lekvärden i staden, kan vi synliggöra barnen och välkomna till lek för alla i det offentliga rummet.	Överallt i staden. Bör finnas inom 300 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.	Kan variera från en punkt eller stråk till ett större område.
Områdeslekplats Områdeslekplatsen är framförallt viktig för de yngre barnen och för de barn som börjar röra sig på egen hand i den offentliga miljön. Vid planeringen av denna typ av lekplats bör dessa två grupper särskilt prioriteras. Områdeslekplatserna ska inte ersätta fastighetsägarens skyldighet enligt plan- och bygglagen att tillhandahålla friyta som är lämplig för lek i närheten av bostaden.	Bör finnas inom 500 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.	Ska ge möjlighet för att några olika typer av aktiviteter kan pågå samtidigt. För att ge barn tillräckligt med lekutrymme och minska slitage behöver lekplatsen storlek också anpassas till invånarantal och tillgång till andra lekplatser i närheten.
Stadsdelslekplats Stora lekplatser som besöks av de som bor i hela stadsdelen och är samlingsplats för alla åldrar och många olika grupper.	Bör finnas inom 1 kilometer från bostad.	Ska ge möjlighet för att flera olika typer av aktiviteter kan pågå samtidigt för flera grupper av barn i olika åldrar och vuxna. För att ge barn tillräckligt med lekutrymme och minska slitage behöver lekplatsernas storlek också anpassas till invånarantal och tillgång till andra lekplatser i närheten.
Utflyktslekplats Utflyktslekplatserna ska vara unika, stora, generationsövergripande och strategiskt belägna lek- och mötesplatser som är värda att ta sig till från hela staden. De ska upplevas välkomnande för alla.	Väl spridda över hela staden	Ska vara stora och ge möjlighet för att många olika typer av aktiviteter kan pågå samtidigt för många grupper av barn i olika åldrar och vuxna.

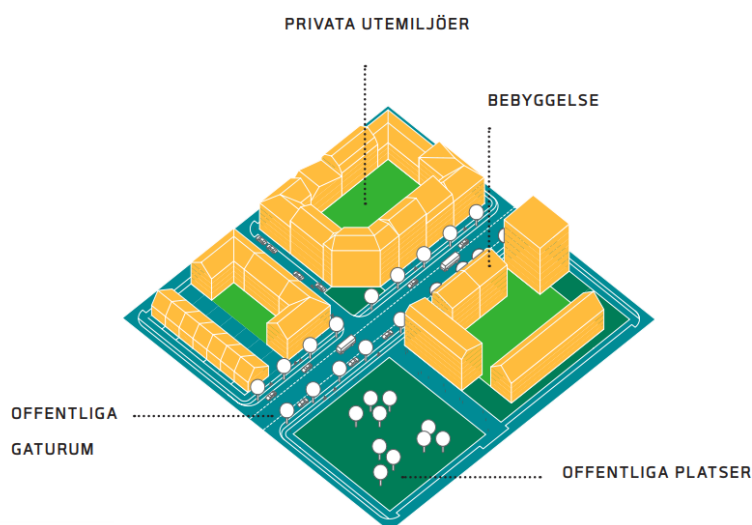
Källa: Göteborgs stad (2019). *Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser*

Offentlig friyta

I rapporten Mäta stad (Ståhle et al. 2016) beskrivs att: *”En stad behöver offentliga platser för grundläggande samhällsändamål som social integration, allmänna möten, platsidentitet, rekreation, naturupplevelser samt barns lek och utveckling. Dessa funktioner kan inte lösas på privat mark utan representerar allmänna värden som bara kan skapas i det offentliga rummet. Offentliga platser är till exempel torg, parker och naturområden. Dessa platser är i olika grad ytkrävande och i planeringen behöver mark avsättas.”*

FN:s organ för boende och stadsbyggnadsfrågor, UN Habitat har studerat frågan och kommit fram till en rekommendation om minst 15% offentliga platser för att tillgodose behovet av torg, parker och naturområden. Rekommendationen är ett underlag till rapporten Mäta stad, till stadsbyggnadsförvaltningens arbete med indikatorer för gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadskontoret, 2021) och för Göteborgs stads inriktning om att de offentliga friytorna i fortsatt förtätning av staden bör utgöra minst 15% av den totala markytan (Översiktsplan för Göteborg, 2022).

Stadens byggstenar: offentliga platser, gaturum, privata utemiljöer och bebyggelse

Källa: Ståhle et al. (2016). *Mäta stad - en guide till forskningsdriven stadsbyggnad*.

Samnyttjande av allmän plats park/natur

Park- och naturförvaltningen (nu stadsmiljöförvaltningen) har ett inriktningsbeslut gällande samnyttjande av allmän plats park och natur. Samnyttjande är när samma markområde används för två eller flera olika ändamål, oftast vid olika tidpunkter på dygnet. Ett exempel på samnyttjande är när en yta som är planlagd för huvudändamålet park även ämnas att användas av en bestämd sekundäranvändare, exempelvis Kretslopp och vatten för funktionen dagvattenanläggning.

Nedan kriterier och tillhörande checklista ska användas för att bedöma om samnyttjande av allmän plats park eller natur är lämplig. För att kunna genomföra en lämplighetsprövning av samnyttjande i enskilt fall behöver området ha tillgång till minst 15 % offentlig friyta, utöver yta som diskuteras för samnyttjande. Om riktvärdet inte uppnås i det aktuella området behöver 15 % offentlig friyta först säkras innan samnyttjande kan utredas.

Samnyttjan allmän plats PARK/NATUR – kriterier

- Bedömning om samnyttjan ska göras i ett tidigt skede i samband med att ramarna sätts för tillgång offentlig plats.
- Samnyttjad yta ska utgöra max 30 % av aktuellt park/naturområde.
- Platsen är utformad och sköts för allmänt parkändamål inom park- och naturs budget i samråd med sekundäranvändare.
- Inget staket eller avgränsning som möjliggör låsning eller utestängning av besökare. (Staket kan uppföras för säkerhet)
- Inga byggnader eller faciliteter för annat än parkändamål
- De kvaliteter som samnyttjas är "ytqualiteter" eller platsspecifika kvaliteter. Exempel kan vara stora öppna ytor för spring och bollek, klätterträd eller buskar för lek, pulkabackar eller särskilda naturupplevelser. De lekvärden som tillgodoses hör framförallt hemma i "den vilda zonen" men även delar av den "vidlyftiga zonens lekvärden", såsom de beskrivs i dokumentet "Utemiljö vid förskolor i Malmö - ett verktyg för planering, utformning och bygglovgranskning" kan vara lämpliga att samnyttja på allmän plats
- Bedömning av lämplighet, omfattning av samnyttjan och ytanspråk görs i respektive aktuellt fall genom "Samnyttjan allmän plats – checklista Park- och natur" resp. sekundäranvändares checklista.

Samnyttjan allmän plats PARK/NATUR – checklista

Förutsättningar för användning av checklisten

- 15 % offentlig grönyta eller annan överenskommen siffra för området säkras utöver yta som diskuteras för samnyttjan.
- Användningen följer Samnyttjan allmän plats PARK/NATUR – kriterier

1. VAD? Önskemål

Vilka verksamheter? Viken omfattning? Var inom området?

2. OM? Övergripande lämplighet för området som helhet

Prövning lämplig utifrån nulägesanalys av friyta i området som helhet? Hur mycket friyta finns? Möjligt i föreslaget läge med tanke på kvalitet? Hur många skolor/förskolor nyttjar redan?

3. HUR? Förutsättningar för platsen

- Kvaliteter som kan samnyttjas
[bedömning av parkens karaktär, naturtyp/slittålighet]
- Kategori och storlek
[stadsdelspark, bostadsnära park, storlek etc]
- Möjlig avgränsning/zonering/materialitet
[hur skulle möjlig avgränsning kunna fungera i parken som helhet? Förutsättningar för gestaltning? Höjd? Rumsligt, material mm. Redovisas med skiss]
- Barnens avtryck/parkens uttryck
[i vilken omfattning är det möjligt för verksamheten att påverka platsen utifrån parkens karaktär/övrig användning]

HUR? Riskanalys

- Risk för slitage *[om användningsgrad fel]*
liten medel hög – motivera
- Risk för undanträngning *[av andra grupper]*
liten medel hög – motivera

4. FÖRSLAG

Samnyttjan lämplig *[grad av samnyttjan]* under förutsättning att.../Samnyttjan inte lämplig på grund av...

5. EKONOMISKA KONSEKVENSER

Samnyttjan enligt förslag innebär ökade driftkostnader med ... xxx kr.
Motivera

Läs mer

- Göteborg stad (2022). *Göteborgs Grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030*.
- Göteborgs stad (2022). *Översiktsplan för Göteborg*. Hämtas via: <https://oversiktsplan.goteborg.se/>
- Göteborgs stad (2019). *Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser* [idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen].
- Stadsbyggnadskontoret (2021). *Indikatorer för en god gestaltad livsmiljö: stadsliv och förtätning*. [Anvisning]. Göteborg stad.
- Ståhle et al. (2016). *Mäta stad - en guide till forskningsdriven stadsbyggnad*. Stockholm: Spacescape.

